

постраждали через військові дії. Коли ж підприємство не в змозі стимулювати працівників додатковими фінансовими виплатами, доцільно застосовувати нематеріальні способи мотивації персоналу.

Щодо нематеріальної сторони мотивації, то її видами є похвала, грамоти, дошка пошани, навчання тощо. Варто застосовувати не лише матеріальну мотивацію, а й моральну, яка в деяких випадках є більш дієвою та раціональною в порівнянні з грошовою винагородою за виконану роботу. Створення міцних стосунків всередині колективу забезпечить комфортну атмосферу та допоможе зосередитися на роботі. Нематеріальною мотивацією також може слугувати виділення основних потреб та проблем, що хвилюють працівників, шляхом проведення спеціальних досліджень. Переконайтеся, чи в безпеці співробітники, чи не потрібна комусь допомога. З тими, хто просить підтримки, рекомендовано провести індивідуальну розмову [3].

Отже, особливий підхід до кожного працівника, індивідуальні заходи матеріального та морального стимулювання до продуктивної праці допоможуть підвищити продуктивність праці та досягти як особистих, так і бажаних результатів підприємства. Моральна та матеріальна мотивація персоналу є одним з ключових чинників повернення до нормальних умов діяльності підприємств під час воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Орлов О.Г., Федюніна О.Р. Мотивація в управлінській діяльності. *Actual priorities of modern science, education and practice*, 2022. С. 368-370.
2. Щербак В.Г., Коваленко М.Ю. Мотивація персоналу в сучасних умовах підприємництва в Україні. *Вісник КНУТД*, № 3 (123), 2018. С. 108-110.
3. Колот А.М. Мотивація персоналу : підручник. К. : КНЕУ, 2002. С. 49-63.

УДК 330

Логачов Р.С., Нікітенко О.М., студенти
Чайкіна А.О., к.е.н., доцент кафедри менеджменту і логістики
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ

Військові дії на території нашої держави завдають нищівних руйнувань економіці, лише за прогнозами Світового банку, валовий внутрішній продукт України за результатами 2022 року скоротиться на 45 відсотків. А це означає, що суттєво зменшиться і фінансова спроможність переважної більшості громадян. Для того, щоб не дати вітчизняній економіці зупинитися, необхідно, щоб продовжував працювати бізнес. На щастя, останнім часом спостерігається поступове пристосування підприємців до нових умов та відновлення їх роботи.

За результатами опитування Європейської Бізнес Асоціації, у квітні суттєво скоротилась кількість непрацюючих підприємств – наразі таких 26 відсотків, тоді як місяць тому їх було 42 відсотки. З-поміж опитаних малих бізнесів 17 відсотків вже відновили роботу після тимчасового припинення і ще 23 відсотки готуються до відновлення [1].

На сьогодні для підприємництва навіть, під час війни, з'являються нові можливості. Головне – це бажання адаптуватися до нових умов та правильно формувати вектор своєї господарської діяльності, переорієнтовуючись на ті сфери, які зараз працюють на ринку ефективно. З метою підтримки розвитку підприємництва була прийнята низка правок у законодавстві. Зокрема, якщо під час дії воєнного стану у ФОП немає можливості своєчасно сплатити податки та збори, подати звітність (за винятком податкової), зареєструвати

податкові та акцизні накладні тощо, то підприємець звільняється від фінансової та адміністративної відповідальності.

Фізичні особи, що перерахували протягом 2022 року пожертвування або благодійні внески неприбутковим організаціям, мають право на податкову знижку у розмірі витрат, які не перевищують 16% загального річного оподаткованого доходу. Також скасовано санкції за невикористання реєстраторів розрахункових операцій, до того ж 31.12.2024 зменшено ПДВ на внутрішні перевезення авіатранспортом із 20% до 7%.

Від мита та ПДВ звільнюються товари, що імпортуються підприємствами для вільного обігу (крім алкогольних напоїв, тютюнових виробів).

З 1 березня 2022 по 31 грудня року, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, не нараховується та не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата за землі державної і комунальної власності).

За 2022-2023 роки не нараховується та не сплачується загальне мінімальне податкове зобов'язання, а також припиняються планові та позапланові перевірки бізнесу.

Особливої уваги слід приділити змінам у законодавстві, що стосуються саме ФОП, так для ФОПів першої, другої, третьої груп встановлюються наступні пільги:

ФОПи першої та другої груп повністю звільнюються від ЄСВ (сплата Єдиного податку не скасовується, але є добровільною);

підприємства та ФОПи третьої групи звільнюються від сплати ЄСВ за найманих працівників, які були призвані до лав Збройних сил України та інших захисних формувань, зокрема тероборони;

звільнення від сплати податку на землю та орендної плати за землю державної і комунальної власності на всіх територіях, де ведуться бойові дії;

замість ПДВ і податку на прибуток дається ставка 2% від обороту та спрощений облік;

відтермінується сплата податків для всіх підприємств, які не спроможні їх заплатити [2].

Президент України анонсував виплату 6,5 тисяч гривень найманим працівникам, які втратили роботу через військове вторгнення росії. Ці виплати будуть здійснені за програмою «Підтримка», так само, як і виплати за вакцинацію.

Великий бізнес зможе скористатися спрощеною системою оподаткування та сплачувати єдиний податок, так, як це нині робить малий бізнес. Для цього ліміт річного обігу підприємства чи компанії не повинен перевищувати 10 млрд. грн., а обмеження щодо кількості працівників знято.

Під час воєнного стану та протягом 30 днів після його завершення роботодавці мають змогу отримувати компенсацію в розмірі 6500 грн. щомісячно за кожного працевлаштованого вимушеного переселенця.

Програму «Доступні кредити «5-7-9%» розширено для того, щоб будь-який бізнес України, незалежно від обсягів річного доходу, протягом дії воєнного стану та 1 місяця після його припинення міг отримати кредит під 0% на суму до 60 млн. грн. Після спливу зазначеного строку і до кінця строку кредиту кредитна ставка становитиме 5% [3].

За сприяння державних і місцевих органів влади створюються умови для безоплатного переїзду підприємств, відповідних площ для розміщення виробництва, переміщення і розселення персоналу, підбору працівників у місцях дислокації після переїзду.

На сьогодні діють різноманітні грантові програми для допомоги бізнесу, серед яких «EU4Business», «Гранти швидкого реагування» Українсько-данського молодіжного дому та «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH», Програма Федерального міністерства економіки та енергетики Німеччини для менеджерів «Fit for Partnership with Germany», Європейський банк реконструкції та розвитку, Creative Europe – Креативна Європа, EUREKA, Офіс розвитку МСП – портал для підприємців, Портал ProAid, Український фонд стартапів та інші [4, 5].

Існує зараз низка сфер, де можна спробувати налагодити або розпочати свою господарську діяльність: продукти харчування екстратривалого зберігання, безпека інформації, крипто валюти, мілітаристський одяг та аксесуари, сільське господарство (виращування фруктів та овочів на продаж), освіта (курси іноземних мов), сфера краси (перукарня чи манікюрний салон), продаж товарів через інтернет тощо.

Отже, військовий стан привносить зміни у функціонування бізнесу в Україні. Підтримка з боку уряду та населення, допомога від іноземних партнерів дає можливості працювати надалі, формувати нові вектори свого сталого розвитку. Без збільшення кількості підприємств не можливе наповнення бюджету країни, створення робочих місць, формування купівельної спроможності населення. Кожен із підприємців, хто працює в тилу, допомагає нашій країні вистояти у цій нелегкій боротьбі, тим паче, що більшість підприємців соціально відповідальні та наймають на роботу переселенців, допомагають волонтерським організаціям, військовим та намагаються підтримати громаду власного міста.

Список використаних джерел

1. Час до роботи: як ввімкнути бізнес у часи війни. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/biznes-pid-chas-viyni-yak-rozpochati-u-chim-ce-mozhe-zagrozhuвати-novini-ukrajina-11802603.html>
2. Бізнес під час війни: яку підтримку запропонувала влада і як виживає бізнес BBC news Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60757453>
3. Тил працює - Україна воює: підтримка бізнесу в умовах воєнного стану Офіційний веб портал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221573.html>
4. Грантові програми Національна платформа малого та середнього бізнесу. URL: <https://platforma-msb.org/category/donory-msb/grantovi-programy/>
5. Допомога поруч: як бізнес-коуч і навчають підприємців під час війни Mind. URL: <https://mind.ua/openmind/20241501-dopomoga-poruch-yak-biznes-kouchi-navchayut-pidpriemciv-pid-chas-vijni>

УДК 657.633:005

Максименко М.Я., Фіголь Т.М., студенти

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ТА ЙОГО РОЛЬ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Реалізація стратегічного курсу України на побудову соціально орієнтованої економіки європейського типу і забезпечення її інтеграції до світового економічного простору потребує суттєвого підвищення ефективності механізму управління підприємствами й одного з його важливих елементів – системи внутрішнього контролю. Це зумовлено тим, що підприємства, як правило, не мають достатнього досвіду розробки і реалізації системи внутрішнього контролю, які забезпечують упевненість керівництва підприємств у тому, що всі керуючі впливи досягли своєї мети і всі вказівки виконуються.

Контроль є об'єктивно необхідною складовою господарського механізму управління при будь-якому способі виробництва. Контроль сприяє зменшенню схильності до ризику і виступає в системі управління елементом не лише зворотного, а й прямого зв'язку між структурними підрозділами підприємства, між керованою і керуючою системами, між лінійними і функціональними підрозділами.